

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyně Mgr. Jany Jurečkové a Mgr. Andrey Veselé ve věci

žalobkyně: **JUDr. Mgr. Ing. H. K.,**
bytem X
zastoupená JUDr. Petrou Gabrielovou,
advokátkou sídlem Jankovcova 94/41, 170 00 Praha 7

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**
sídlím Křížová 25, 225 08 Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 10. 2024, č. j. XA,
rozhodnutí ze dne 13. 9. 2024, č. j. XB, Územní správy sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu a Středočeský kraj, a proti Výkazu nedoplatků ze dne 3. 9. 2024, č. j. XC,

takto:

- I. Žaloba proti Výkazu nedoplatků č. j.: XC, ze dne 3. 9. 2024, a rozhodnutí Územní správy sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu a Středočeský kraj ze dne 13. 9. 2024, č. j. XB, se odmítá.
- II. Žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 10. 2024, č. j. X, se zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Výkazem nedoplatků ze dne 3. 9. 2024, č. j.: XC (dále jen Výkaz nedoplatků) bylo k úhradě vypočteno penále za nezaplacení záloh na pojistné celkem 1.927 Kč. Rozhodnutí Územní správy sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu a Středočeský kraj, Pražské správy sociálního zabezpečení (dále jen „ÚSSZ“), ze dne 13. 9. 2024, č. j. XB (dále jen „rozhodnutí o námitkách“), nebylo nevyhověno námitkám podaným proti Výkazu nedoplatků ze dne 3. 9. 2024, č. j. 42013/205/8013/3.9.2024/448/CP/119. Žalobou napadeným rozhodnutím ČSSZ č. j. XA ze dne 29. 10. 2024 bylo v odvolacím řízení rozhodnutí o námitkách změněno a Výkaz nedoplatků byl potvrzen.

II. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

2. Žalobkyně napadá nesprávný postup žalované při vydání napadeného rozhodnutí a jeho nepřezkoumatelnost. Výkaz nedoplatků ani rozhodnutí o námitkách neobsahovaly vůbec žádné odůvodnění. Až v žalobou napadeném rozhodnutí se žalovaná alespoň částečně pokusila absenci přezkoumatelnosti předcházejících dvou rozhodnutí zhojit. Zejména však nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání takových rozhodnutí. Jako další důvod nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí uvedla chybně uvedené datum podání přehledu o příjmech a výdajích osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „přehled“) za období roku 2021.
3. Žalobkyně nebyla povinna hradit zálohy, protože jí žádné zálohy nebyly stanoveny. Žádné vyúčtování přehledu za rok 2021 a ani předpis záloh na další období jí nebyly doručeny. Na přehledu za rok 2021 si vyčíslila zálohy na pojistné a na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti na další období ve výši 0 Kč měsíčně. Pokud žalovaná s tímto návrhem ohledně tzv. nulových záloh nesouhlasila, měla řádně rozhodnout, což do dne podání žaloby neučinila. Žalobkyně proto vycházela z toho, že není povinna hradit zálohy, když žádný nesouhlas s návrhem záloh ve výši 0 Kč měsíčně ze strany žalované neobdržela a navíc vykonávala činnost samostatně výdělečně činnou pouze jako činnost vedlejší. Postup žalované, v důsledku kterého vyměřila žalobkyni penále ve výši 1.927 Kč na zálohy za období 9/2022 až 5/2023, které měla žalobkyně dle údajného vyúčtování žalované hradit, shledává překvapující a narušující její legitimní očekávání a právní jistotu.
4. Postup žalované je také v rozporu se samotným zákonným účelem vybírání záloh a zejména se soudní judikaturou. Účelem vybírání záloh je zajištění platby na budoucí očekávanou daňovou povinnost, kdy ovšem žalobkyně očekávala povinnost hradit zálohy v nulové výši, a proto v rámci přehledu o příjmech a výdajích za rok 2021 (jakož i za rok 2022 i za rok 2023) uvedla výši měsíční zálohy na další období ve výši 0 Kč. Ovšem žalovaná tuto skutečnost vůbec nereflektovala a v podstatě teď žalobkyni sankcionuje penále z nulových záloh.
5. Žalobkyně dále odkázala na nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006 sp. zn. IV. ÚS 49/04, na základě kterého z podstaty institutu zálohy na daň vyplývá, že tato záloha by měla se zřetelem na daňovým poplatníkem prokázané skutečnosti přibližně odpovídat

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

předpokládané budoucí daňové povinnosti, která má být zálohou "založena" a daňový poplatník by neměl být nucen "zálohovat" stát v rozsahu nepřiměřeném vůči předpokládané daňové povinnosti za dané zdaňovací období. Žalovaná věděla, že žalobkyně vykonává vedlejší činnost z důvodu péče o dítě, tedy byla osobou, za kterou je plátcem pojištění stát. Se souvisejícím nástupem na rodičovskou dovolenou se dal předpokládat nižší daňový základ z výdělečné činnosti za rok 2022 a tedy i nižší povinnost hradit pojistné (oproti létům předchozím), což bylo potvrzeno i přehledem za rok 2022 (také za rok 2023), ze kterého vyplynula povinnost uhradit pojistné ve výši 0 Kč. Žalovaná přes to měla dle odůvodnění napadeného rozhodnutí údajně stanovit žalobkyni dne 26. 9. 2022 zálohy, čímž byla nucena "zálohovat" stát v rozsahu nepřiměřeném vůči předpokládané daňové povinnosti za dané zdaňovací období. Přes tuto skutečnost bylo žalobkyni žalovanou napadeným rozhodnutím vyměřeno penále ve výši 1.972 Kč, a to ze záloh, které by sice žalobkyně uhradila, nicméně následně by jí při podání přehledu o příjmech a výdajích za rok 2022 v roce 2023 byly vráceny, obdobně za rok 2023 v roce 2024. V této souvislosti žalobkyně vznesla i námitku nepřiměřenosti údajně stanovených záloh a zejména nepřiměřenost vyčísleného penále ve výši 1.972 Kč vzhledem k výši pojistného za rok 2022 jakož i za rok 2023 ve výši 0 Kč.

6. V závěru žalobních námitek žalobkyně uvedla, že pokud by se správní soud ztotožnil s právním názorem žalované, byla aplikace tohoto právního názoru žalované a tedy i zákona v případě žalobkyně použita nepřiměřeně a tvrdě.
7. S ohledem na výše uvedené skutečnosti žalobkyně soudu navrhla zrušení všech třech rozhodnutí.
8. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Dle ustanovení § 10 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), je osoba samostatně výdělečně činná (dále jen „OSVČ“) v kalendářním roce účastna pojištění po dobu, po kterou vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud její příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti dosáhl v kalendářním roce aspoň rozhodné částky. Rozhodná částka pro rok 2021 činí 85.058 Kč. Jelikož žalovaná podala přehled za rok 2021 s daňovým základem ve výši 126.554 Kč, je patrné, že rozhodné částky v tomto roce dosáhla a měla povinnost platit zálohy dle ust. § 13a odst. 1 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistném“).
9. Výše zálohy na pojistné se stanoví procentní sazbou uvedenou v § 7 odst. 1 písm. e) bodě 1 zákona o pojistném z měsíčního vyměřovacího základu. Z výše uvedených zákonných ustanovení je zřejmé, že žalobkyně byla povinna platit zálohy na pojistné ve výši 1.541 Kč za měsíce září 2022 až květen 2023. To, že žalobkyně, resp. její daňová poradkyně, chybně vyplnila tuto kolonku v přehledu za rok 2021, nemá na tuto zákonem danou povinnost žádný vliv.
10. Přehled za rok 2021 podala na ÚSSZ za žalobkyni na základě plné moci pomocí datové schránky její daňová poradkyně Ing. E. M. dne 22. 9. 2022. Ještě téhož dne bylo do datové schránky daňové poradkyně zasláno vyúčtování přehledu za rok 2021 i s předpisem záloh na další období. Vyúčtování bylo doručeno dne 26. 9. 2022 přihlášením daňové poradkyně do datové schránky. Žalobkyně tak byla o předpisu záloh na měsíce září 2022 až květen 2023 prostřednictvím své daňové poradkyně informována.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

11. Penále pak bylo žalobkyni předeepsáno v souladu s ustanovením § 104g odst. 1 zákona č. 582/1991Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPSZ“) výkazem nedoplatků. V tomto ustanovení je také uvedeno, co má výkaz nedoplatků obsahovat.
12. Žalovaná neshledala žádné nesplnění zákonných podmínek pro vydání výkazů. Dále žalovaná ve svém rozhodnutí uvedla, že ačkoliv ÚSSZ v odůvodnění rozhodnutí o námitkách chybně uvedla ustanovení § 13a odst. 1 písm. c) zákona o pojistném, kdy správně mělo být uvedeno ustanovení § 13a odst. 1 písm. b) téhož zákona a plně se nevypořádala s veškerou námitkovou argumentací žalobkyně, rozhodla v souladu s platnou právní úpravou. ÚSSZ žalobkyni dostatečně vysvětlila, z jaké pohledávky a za jaké období bylo počítáno penále, a i jeho výši. Proto žalovaná z hlediska procesní ekonomii rozhodnutí nezrušila a věc nevrátila ÚSSZ k novému projednání a vydání meritorního rozhodnutí ve věci, neboť konečný výsledek řízení by byl pro OSVČ totožný.
13. Dále žalovaná ve svém rozhodnutí napravila i pochybení v identifikaci účastníka řízení ve výrokové části rozhodnutí, kdy ÚSSZ nepostupovala dle ustanovení § 68 odst. 2 správního řádu ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 citovaného zákona, kdy údaje umožňujícími identifikaci fyzické osoby se rozumějí jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jiný údaj podle zvláštního zákona, když rozhodnutí o námitkách svým rozhodnutím změnila. I přes absenci data narození ve výrokové části rozhodnutí o námitkách byl účastník řízení jednoznačně identifikován pomocí variabilního symbolu 19672564, což je jednoznačný identifikátor OSVČ. Pochybení žalované, kdy v napadeném rozhodnutí uvedla chybné datum podání přehledu za rok 2021 (bylo uvedeno 22. 9. 2024 namísto správného data 22. 9. 2022), bylo pouze písařskou chybou, která nemá na meritum věci žádný vliv.
14. Námitky a judikát Ústavního soudu, které v žalobě žalobkyně uvádí, se týkají gesce správce daně a ne orgánu sociálního zabezpečení, který se řídí jinými zákony. Navíc si zde žalobkyně patrně také plete pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti se zdravotním pojištěním, když uvádí, že byla osobou, za kterou je plátcem pojištění stát. Výši záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je dána zákonem. Zálohy byly stanoveny v minimální výši dané zákonem. Pokud by si žalobkyně splnila svou zákonnou povinnost a zálohy na pojistné v zákonem stanovených termínech a předeepsaných výších uhradila, byly by jí v jejím případě (jak sama uvádí), po podání přehledu za rok 2022 v roce 2023 vráceny, obdobně za rok 2023 v roce 2024. Vyhnula by se tak vyměření penále za nesplnění této povinnosti.
15. Co se týče námitky nepřiměřenosti a tvrdosti zákona, žalovaná uvádí, že ona stejně tak i ÚSSZ se musí řídit zákonem a nepřísluší jim posuzovat a brát ohled na jakoukoliv momentální životní situaci účastníka řízení v oblasti povinností plátce pojistného. Pokud by určitou skupinu zvýhodňovala, jednalo by se o nedodržení hlavní zásady platné pro správní řízení, a to rovného zacházení vůči všem účastníkům řízení z mocenské pozice orgánu veřejné správy (ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu).
16. Žalovaná následně na výzvu soudu doložila plnou moc, kterou žalobkyně zmocnila paní Ing. E. M. pro daňové řízení s tím, že plná moc je sice udělena pro účely finanční správy, ale tato byla zaslána na ÚSSZ, což je běžná praxe většiny OSVČ, neboť podání přehledu o příjmech a výdajích OSVČ předchází podání daňového priznání k dani z příjmů fyzických osob, a zároveň na jejím základě zástupkyně podala i přehled OSVČ za rok 2021.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

17. Žalobkyně na to reagovala replikou, ve které zdůraznila, že Pražské správě sociálního zabezpečení byla zaslána plná moc, kterou žalobkyně dne 23. 1. 2019 zmocnila Ing. E. M., pouze k zastupování žalobkyně v daňovém řízení, a to pouze z důvodu, že žalobkyně podává daňové přiznání k příjmu fyzické osoby prostřednictvím daňového poradce, kdy tedy z tohoto důvodu dochází k posunutí zákonné lhůty na den 01.07., od kterého se odvíjí jiné lhůty i pro předložení přehledu o pojistném.
18. Soud nařídil ve věci jednání na den 16. 4. 2025, při kterém účastníci setrvali na svých postojích. Žalovaná doplnila, že pokud tedy žalobkyni daňová poradkyně Ing. E. M. nezastupovala, nebyly řádně podány ani Přehledy za rok 2021 a 2022 a žalobkyně by tak hrozilo uložení pokuty za spáchání přestupku za nepodání přehledů.

III.

Posouzení žaloby

19. Jelikož žalobkyně napadla ve své žalobě jednak samotný Výkaz nedoplatků ze dne 3. 9. 2024, jednak rozhodnutí Územní správy sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu a Středočeský kraj o námitkách ze dne 13. 9. 2024 a nakonec i rozhodnutí žalovaného o odvolání do rozhodnutí o námitkách ze dne 29. 10. 2024, soud se nejdříve zabýval tím, zda jsou splněny podmínky řízení o žalobě proti všem těmto rozhodnutím.
20. Dle ust. § 46 odst. 1 písm. b) a d) soudního řádu správního, *nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže*
b) návrh byl podán předčasně nebo opožděně,
d) návrh je podle tohoto zákona nepřijatelný.
21. Soud dospěl k závěru, že žalobu napadající Výkaz nedoplatků ze dne 3. 9. 2024 nutno odmítnout jednak dle ust. § 46 odst. 1 písm. b) s.ř.s., jelikož byla podána opožděně a jednak dle písm. d) jelikož se nejedná o rozhodnutí ve smyslu ust. § 65 s.ř.s., které lze napadnout žalobou, viz rozsudek NSS ze dne 15. 11. 2023, č.j. 6 Afs 200/2023 – 32: „[12] Výkaz nedoplatků není rozhodnutím (a to ani ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.) a nejsou proti němu přípustné žádné opravné prostředky. Proti výkazu nedoplatků lze sice brojit námitkou dle § 159 daňového řádu, ovšem takovou námitku nelze považovat za účinný prostředek nápravy, neboť výkaz nedoplatků se dlužníku vůbec nedoručuje, dlužník se s ním seznámí teprve prostřednictvím doručovaného exekučního příkazu (rozsudek č. j. 9 Afs 52/2015 - 59). Obsah a věcnou správnost výkazu nedoplatků je možné posoudit až v rámci žaloby proti exekučnímu příkazu, který byl vydán na základě tohoto výkazu nedoplatků jakožto exekučního titulu (rozsudek č. j. 5 Afs 342/2017 - 40). Proti výkazu nedoplatků totiž neexistuje jiný účinný prostředek k nápravě jeho věcných nesprávností, než je právě žaloba proti exekučnímu příkazu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. března 2023 č. j. 3 Afs 300/2021-32).“
22. Soud má za to, že žalobou lze samostatně napadnout pouze rozhodnutí o námitkách, popřípadě i rozhodnutí o odvolání do rozhodnutí o námitkách, v rámci které může žalobkyně požadovat i zrušení rozhodnutí o námitkách.
23. Žalobkyně samostatně napadla i rozhodnutí o námitkách, avšak žalobu podala po dvouměsíční lhůtě k podání žaloby ve smyslu ust. § 72 s.ř.s. Soud proto žalobu i proti tomuto rozhodnutí Územní správy sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu a Středočeský kraj ze dne 13. 9. 2024, č. j. XB, odmítl v souladu s ust. § 46 odst. 1 písm. b) s.ř.s. jako opožděnou.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

24. Soud následně přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 10. 2024 o odvolání do rozhodnutí o námitkách, která byla podána včas, včetně řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti; přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí.
25. Z obsahu spisu vyplývá a mezi stranami není sporu o tom, že žalobkyně vykonává jako OSVČ samostatnou výdělečnou činnost (dále jen „SVČ“) a to od 6. 2. 2013 dosud. Dne 22. 9. 2022 byl na ÚSSZ na základě Výzvy k podání přehledu o příjmech a výdajích OSVČ podán za žalobkyni přehled za rok 2021 za 11 kalendářních měsíců výkonu vedlejší SVČ a 1 kalendářní měsíc výkonu hlavní SVČ.
26. Přehled za rok 2021 podala za žalobkyni daňová poradkyně Ing. E. M. s daňovým základem ve výši 126.554 Kč. Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) bylo stanoveno celkem ve výši 19.525 Kč. Zálohy na pojistné na měsíce září až prosinec 2022 a leden až květen 2023 byly stanoveny ve výši 1.541 Kč měsíčně, a to ve Vyúčtování záloh na pojistné na důchodové pojištění za rok 2021, které bylo ten samý den zasláno zpět do datové schránky Ing. E. M.
27. Následně bylo ve Výkazu nedoplatků dne 3. 9. 2024 k úhradě vypočteno penále ve výši 425 Kč za nezaplacení záloh na pojistné roku 2022, a to za období od 1. 10. 2022 do 26. 6. 2023, tj. ode dne následujícího po dni splatnosti zálohy na pojistné za měsíc září 2022 do dne podání přehledu za rok 2022, a penále ze záloh na pojistné roku 2023 ve výši 1.547 Kč, a to za období od 1. 2. 2023 do 1. 8. 2024, tj. ode dne následujícího po dni splatnosti zálohy na pojistné za měsíc leden 2023 do dne, kdy měl být podán přehled za rok 2023. Celkem tedy penále ve výši 1.972 Kč.
28. Soud vycházel z následující právní úpravy:
29. Dle ust. § 13a odst. 1 písm. b) zákona o pojistném, *osoba samostatně výdělečně činná je povinná platit zálohy na pojistné za kalendářní měsíc, který následuje po kalendářním měsíci, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, ve kterém dosáhla daňového základu (§ 5b odst. 1) ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost; povinnost platit zálohy na pojistné na základě dosažení příjmu po odpočtu výdajů trvá naposledy za kalendářní měsíc, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok následující po kalendářním roce, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná dosáhla příjmu po odpočtu výdajů ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění...*
30. Dle ust. § 14 odst. 2, zákona o pojistném, *u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonávala samostatnou výdělečnou činnost v předcházejícím kalendářním roce, činí výše měsíčního vyměřovacího základu 50 % z částky rovnající se průměru, který z daňového základu podle § 5b odst. 1 za tento rok připadá na 1 kalendářní měsíc, v němž aspoň po část tohoto měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost.*
31. Dle ust. § 20 odst. 1, zákona o pojistném, *nebylo-li pojistné zaplaceno ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zaplaceno v nižší částce, než ve které mělo být zaplaceno, je plátce pojistného povinen platit penále. Penále činí 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den, ve kterém*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

některá z těchto skutečností trvala. Pro výši zálohy na pojistné platí obdobně ustanovení § 14 odst. 9. Výše penále se stanoví podle předpisů práva občanského o výši úroku z prodlení.

32. Žalobkyně předně namítá, že Výkaz nedoplatků a rozhodnutí o námitkách neobsahovaly vůbec žádné odůvodnění.
33. Žalobkyně má pravdu v tom, že Výkaz nedoplatků obsahuje pouze informaci o tom, že žalobkyně je povinna zaplatit penále.
34. Dle ust. § 104g odst. 1 ZOPSZ, *dlužné částky na pojistném a penále může územní správa sociálního zabezpečení předepsat k úhradě též výkazem nedoplatků.*
Výkaz nedoplatků musí obsahovat
 - a) označení plátce pojistného, kterému se nedoplatky vykazují,*
 - b) výši nedoplatků podle stavu účtu plátce pojistného k určitému dni vycházející z údajů vykázaných plátcem pojistného, popřípadě též z částek, které mu byly platebním výměrem předepsány, z penále vypočteného k tomuto dni a z příslušenství, jímž jsou náklady na vymáhání pojistného po odečtení vykonaných plateb,*
 - c) den, ke kterému byla výše nedoplatků zjištěna,*
 - d) poučení o vykonatelnosti,*
 - e) poučení o námitkách,*
 - f) označení okresní správy sociálního zabezpečení, která výkaz nedoplatků vydala, a datum vyhotovení; výkaz nedoplatků musí být opatřen úředním razítkem a podepsán s uvedením jména, příjmení a funkce oprávněné osoby.*
35. Soud proto musí konstatovat, že Výkaz nedoplatků měl všechny náležitosti uvedené ve shora citovaném ustanovení. Soud rovněž dospěl k závěru, že ani rozhodnutí o námitkách ze dne 13. 9. 2024 není nepřezkoumatelné.
36. Zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tedy jako nemožnost zjistit obsah nebo důvody, pro které bylo rozhodnutí vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74). Soud má za to, že rozhodnutí o námitkách takovou vadou netrpí. Rozhodnutí reagovalo na všechny námitky žalobkyně a žalobkyni vysvětlilo z jakého důvodu musí pokutu zaplatit. Ostatně ani žalobkyně v žalobě neuvádí, konkrétně která námitka nebyla vypořádána.
37. Stěžejní žalobní námitka žalobkyně však spočívala v tom, že žalobkyně nebyla povinna hradit zálohy, protože jí žádné zálohy nebyly stanoveny, když Vyúčtování záloh na pojistné na důchodové pojištění za rok 2021 jí nebylo doručeno. Plnou moc, kterou dala Ing. E. M., se totiž vztahovala pouze na daňové řízení, ačkoliv tato za ni podala přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2021, a to na základě výzvy adresované přímo žalobkyni. Navíc žalobkyni povinnost platit zálohy nevznikla.
38. Soud předně uvádí, že ze shora citovaných ustanovení vyplývá, že zálohy i penále má OSVČ povinnost platit ze zákona a o jejich výši se nerozhoduje žádným rozhodnutím, obdobně jako u daní. Ani u Vyúčtování záloh, ani u Výkazu nedoplatků se tak nejedná o rozhodnutí dle správního řádu, na základě kterého vzniká povinnost platit pojistné nebo zálohy. Jedná spíš o informaci, aby OSVČ věděla, kolik má platit.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

39. Soud proto nakonec nepovažuje za podstatné, nakolik bylo Vyúčtování záloh na pojistné na důchodové pojištění za rok 2021 obsahující nový Přehled předpisů a plateb v roce 2022 žalobkyni doručeno či nikoliv, jelikož povinnost platit zálohy vyplývá přímo ze zákona. Soud nad rámec uvádí, že tvrzení žalobkyně, že ji daňová poradkyně Ing. E. M. sice zastupovala při podávání Přehledu, avšak již nezastupovala při přijetí Vyúčtování, považuje za zcela účelové. Žalobkyně byla zpravena o tom, v jaké výši má platit zálohy. Pokud ji tuto informaci její daňová poradkyně nepředala, jedná se o jejich vnitřní záležitost, nicméně na její povinnosti platit zálohy to nic nemění, jelikož OSVČ je povinna si výši záloh vypočítat a zaplatit sama.
40. Obdobně uvádí i komentář k ust. § 104a ZOPSZ, které stanoví, že *předmětem řízení je rozhodování o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen "pojistné") ve sporných případech a v případech stanovených zvláštním zákonem, o zálohách na pojistné ve sporných případech a v případech stanovených zvláštním zákonem, o penále, o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, o přivázce k pojistnému na sociální zabezpečení a o přestupcích a rozhodování o zřízení zástavního práva v případě dluhu na pojistném, penále nebo pokutě*, Komentář Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Praktický komentář, Wolters Kluwer (ČR), Praha, 2018: *“O pojistném na sociální zabezpečení se rozhoduje pouze ve sporných případech. To je dáno příslušnými ustanoveními ZPSZ, podle nichž povinnost platit pojistné na sociální zabezpečení vzniká přímo ze zákona, a tudíž se o ní nerozhoduje.”* „Postavení OSVČ je shodné s postavením zaměstnavatele jako poplatníka pojistného - musí nejen strpět finanční břemeno, ale též jeho výši aktivně stanovit a pojistné odvést.“
41. Ustanovení § 104a pak přímo odkazuje např. na § 14 odst. 4 ZOPSZ, který stanoví, že *na základě žádosti osoby samostatně výdělečně činné příslušná okresní správa sociálního zabezpečení poměrně sníží na dobu nejdéle do konce kalendářního měsíce, v němž byl nebo měl být podán přehled podle § 15 odst. 1, měsíční vyměřovací základ, pokud její příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení připadající v průměru na jeden kalendářní měsíc v období od 1. ledna kalendářního roku do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, ve kterém byla podána žádost o snížení, nejméně však v období tří kalendářních měsíců po sobě jdoucích, je nejméně o jednu třetinu nižší než takový příjem připadající v předcházejícím kalendářním roce v průměru na jeden kalendářní měsíc, v němž aspoň po část měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost.*
42. Bylo na žalobkyni, aby po narození syna za situace, kdy věděla, že se jí sníží příjmy pod zákonem stanovenou hranici, o takové snížení záloh požádala. To, že se žalobkyni snížily příjmy, mohla Pražská správa sociálního zabezpečení zjistit až z následujícího přehledu příjmů za rok 2022, který však žalobkyně podala až dne 26. 6. 2023.
43. Pokud žalobkyně nepostupovala podle ust. § 14 odst. 4 ZOPSZ, nemohlo být o výši sporných záloh rozhodnuto. Uvedení výše záloh 0 Kč na rok 2022 v jejím Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2021, nelze považovat za takovou žádost. Správa na to správně reagovala zasláním Vyúčtování záloh na důchodové pojištění za rok 2021, který obsahoval v Přehledu předpisů plateb předpis zálohy na další rok. Pokud s ním žalobkyně nesouhlasila, mohla o změnu výše záloh ve smyslu ust. § 14 odst. 4 ZOPSZ požádat. Jelikož tak žalobkyně neučinila, bylo její povinností platit zálohy ve výši vypočtené dle ust. § 13a odst. 1 písm. b) ZOPSZ na základě příjmu z předchozího období, ve kterém relevantní příjem dosáhl.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

44. Co se týče nálezu Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. IV. ÚS 49/04, na který žalobkyně odkazovala, soud upozorňuje, že Ústavní soud řešil situaci, kdy o výši záloh na daň bylo rozhodováno. Soud má za to, že právě ust. § 14 odst. 4 ZOPSZ umožňuje, aby výše záloh odrážela výši skutečných příjmů. Bylo na žalobkyni, aby správu sociálního zabezpečení na pokles příjmů upozornila se žádostí o stanovení menších záloh. Pokud tak neučinila, nemůže automaticky předpokládat, že výše záloh byla nulová.
45. Soud tak má za to, že žalobkyně jako OSVČ byla povinna platit *zálohy na pojistné za kalendářní měsíc, který následuje po kalendářním měsíci, ve kterém měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, ve kterém dosáhla daňového základu (§ 5b odst. 1) ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění*, tj. za měsíc září 2022 a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Žalobkyně nespороvala, že v roce 2022 a 2023 vykonávala vedlejší činnost. Tato povinnost platit zálohy na pojistné na základě dosažení příjmu po odpočtu výdajů trvá naposledy za kalendářní měsíc, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok následující po kalendářním roce, ve kterém OSVČ dosáhla příjmu po odpočtu výdajů ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, tj. do května 2023.
46. Jelikož žalobkyně tyto zálohy neplatila, byly splněné podmínky pro vyměření penále ve výši, která nebyla žalobkyní sporována. Pokud žalobkyně namítá nepřiměřenost výše záloh i penále, jelikož jí bylo vyměřeno penále ve výši 1.972 Kč, a to ze záloh, které by sice žalobkyně uhradila, nicméně následně by jí při podání přehledu o příjmech a výdajích za rok 2022 v roce 2023 byly vráceny, soud uvádí následující:
47. Předně, výše záloh ani výše penále nejsou předmětem správní úvahy orgánu státní správy, jsou stanoveny zákonem. Žalovaná nemá zákonný prostor pro snížení penále. Samotná skutečnost, že penále bylo vyměřeno ze záloh, které byly nakonec žalobkyni vráceny, není důvodem pro konstatování nepřiměřenosti penále.
48. Soud na tomto místě doplňuje, že i Ústavní soud v plenárním nálezu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, připustil, že v případě možných likvidačních účinků dopadajících pouze na některé jednotlivce na základě jinak ústavně konformní úpravy lze po zákonodárci, resp. po moci výkonné, vyžadovat zajištění mechanismu, jenž by umožnil v takových individuálních případech zajistit spravedlivé řešení, a zavázal v tomto ohledu rovněž obecné soudy „udělat vše pro spravedlivé řešení, jakkoliv se to může jevit složitě“ (bod [88] nálezu).
49. K takovým ustanovením patří např. odstavec 3 § 20 zákona o pojistném, který obsahuje důvody pro neplacení pojistného, mezi které skutečnosti uváděné žalobkyní nepatří. Dalším takový ustanovením je již shora citované ust. § 14 odst. 4 zákona. Bylo v moci žalobkyně zálohy ponížít. Pokud tak neučinila bylo její povinností zálohy hradit, a pokud je nehradila, zaplatit penále. Žalobkyně však netvrdila, že by zálohy nebo penále byly pro ni likvidační, naopak při jednání připustila, že jí jde pouze o princip.

IV. Závěr a náklady řízení

50. Jelikož soud tedy neshledal žádnou žalobní námitku proti rozhodnutí žalovaného důvodnou, v této části žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.), když žaloba ohledně dvou prvních rozhodnutí byla dle ust. § 46 odst. 1 písm. b) a d) s.ř.s. odmítnuta.
51. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 3 s. ř. s. Část žaloby byla odmítnuta a ve zbývajících částech žaloby žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nevznikly žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti, proto jí soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 16. dubna 2025

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

